

ΕΝΟΤΗΤΑ 10

Ελληνική επανάσταση και Ευρώπη

Ελληνική επανάσταση και ευρωπαϊκή διπλωματία (1821-1830)

1. Γιατί ήταν αρνητική η διεθνής συγκυρία;

1. Στόχος των ευρωπαϊκών δυνάμεων ήταν η διαμόρφωση μιας ισορροπίας δυνάμεων, ενός status quo, που θα απέτρεπε στο μέλλον τις συγκρούσεις.
2. Η Ευρώπη βίωνε την Παλινόρθωση.
3. Η ελληνική επανάσταση ήταν μια συνιστώσα του ανατολικού ζητήματος.

2. Ποιες είναι οι διπλωματικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης από το 1821 έως το 1825;

1. 1821-1822: καταδίκη της ελληνικής επανάστασης από τις Δυνάμεις που δεν ήθελαν τη διάλυση του οθωμανικού κράτους, γιατί φοβούνταν ότι αυτό θα προκαλούσε προβλήματα μεταξύ τους
2. Με παρεμβάσεις του Καποδίστρια, υπουργού εξωτερικών της Ρωσίας, η ευρωπαϊκή πολιτική γίνεται πιο ευνοϊκή για τους Έλληνες
3. Ακολουθεί η στροφή του Άγγλο υπουργού Εξωτερικών Τζόρτζ Κάνιγκ, που αναγνώρισε τους Έλληνες ως εμπόλεμη δύναμη
4. Αντιδρά η Ρωσία με την πρόταση του σχεδίου των τριών τμημάτων, το οποίο απορρίφθηκε
5. Η κυβέρνηση προχωρά στη λήψη δύο δανείων από αγγλικές τράπεζες
6. Υπογραφή από τους Έλληνες της *πράξης προστασίας* από τους Άγγλους
7. Δημιουργήθηκαν τρία κόμματα που συνδέονταν με τις Δυνάμεις, το αγγλικό, το γαλλικό και το ρωσικό

Το κίνημα του φιλελληνισμού

3. Να δώσετε τον ορισμό του φιλελληνισμού.

Ο φιλελληνισμός ήταν ένα κίνημα συμπαράστασης στους Έλληνες και στρεφόταν εναντίον τόσο της οθωμανικής απολυταρχίας, όσο και της Ιερής συμμαχίας.

4. Ποιοι είναι οι κύριοι παράγοντες ανάπτυξης του φιλελληνισμού;

1. ο φιλελευθερισμός και ο ριζοσπαστισμός της γαλλικής επανάστασης,
2. ο θαυμασμός των Ευρωπαίων για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό,
3. ο αποτροπισσασμός για τις βιαιότητες των Τούρκων,
4. η συγκίνηση από τις ελληνικές επιτυχίες.

5. Ποια είναι η προσφορά του φιλελληνισμού;

1. οικονομική ενίσχυση,
2. ηθική συμπαράσταση,
3. προσωπική συμμετοχή φιλελλήνων στον Αγώνα.

6. Ποιες εξελίξεις οδήγησαν από το 1826 έως το 1820 στην ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους;

1. Απόφαση των Μεγάλων Δυνάμεων να λύσουν το ελληνικό ζήτημα.
2. Ένοπλη επέμβασή τους στη ναυμαχία του Ναβαρίνου, όπου οι στόλοι των τριών Δυνάμεων συντρίψαν τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο.
3. Ήττα του σουλτάνου στο ρωσοτουρκικό πόλεμο και αποδοχή από τον σουλτάνο των αποφάσεων των Δυνάμεων με τη συνθήκη της Αδριανούπολης.
4. 1830: υπογραφή της συνθήκης του Λονδίνου, με την οποία οι Δυνάμεις αποφάσισαν την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και επέλεξαν ως ηγεμόνα του τον Λεοπόλδο του Σαξ-Κόμπουργκ, αλλά ο ίδιος δεν αποδέχτηκε την εκλογή του.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

Ελληνική επανάσταση και ευρωπαϊκή διπλωματία (1821-1826)

- Ελληνική επανάσταση : **εθνικός αγώνας** με στόχο την ελευθερία, όχι την κοινωνική ανατροπή → επιδίωξη συμπαρατάσεως Ευρωπαίων.
- **Δυσμενής διεθνής συγκυρία** : 1) Αγγλία, Ρωσία, Αυστρία, Πρωσία → διαμόρφωση ισορροπιών προς αποτροπή πολέμων 2) εποχή της *Παλινόρθωσης* στην Ευρώπη (απόλυτη μοναρχία) 3) η ελληνική επανάσταση μέρος του ανατολικού ζητήματος (ακεραιότητα ή διαμελισμός της οθωμανικής αυτοκρατορίας κατά τα συμφέροντα των Δυνάμεων).
- 1821-1822 **οι Δυνάμεις** (Αγγλία, Ρωσία, Αυστρία, Γαλλία, Πρωσία) **κράτησαν αρνητική στάση** εξαιτίας συμφερόντων και της επιθυμίας τους να μη διαλυθεί το οθωμανικό κράτος.
- Η Ρωσία καταδίκασε την επανάσταση στις Ηγεμονίες. Με παρέμβαση του Καποδίστρια διαμορφώθηκε πιο ευνοϊκή ρωσική και ευρωπαϊκή πολιτική.
- **Μεταστροφή της αγγλικής στάσης** : το 1823 ο Άγγλος υπουργός εξωτερικών **Τζορτζ Κάνινγκ** εκτίμησε πως η Ελλάδα θα μπορούσε να γίνει συνεργάτης της Αγγλίας στη Μεσόγειο → η Αγγλία αναγνώρισε τους Έλληνες ως εμπόλεμη δύναμη.
- **Αντίδραση Ρωσίας** : αρχές 1824 η Ρωσία πρότεινε το **σχέδιο των τριών τμημάτων** → σχηματισμός τριών αυτόνομων ελληνικών ηγεμονιών. Απορρίφθηκε από σουλτάνο και Έλληνες.
- **Επιρροή της Αγγλίας** : 1) 1824 και 1825 **σύναψη δανείων** με Αγγλία, 2) 1825 **πράξη προστασίας** : οι Έλληνες ζητούσαν εγγράφως προστασία από την Αγγλία.
- **Τα «ξενικά» κόμματα** : Η πεποίθηση ότι η λύση θα ερχόταν από τις δυνάμεις οδήγησε στη δημιουργία των πρώτων πολιτικών κομμάτων : **αγγλικό** (Αλ. Μαυροκορδάτος), **γαλλικό** (Ι. Κωλέττης), **ρωσικό** (Α. Μεταξάς και Θ. Κολοκοτρώνης).

Το κίνημα του φιλελληνισμού

- **Τα αίτια** : 1) η διάδοση του φιλελευθερισμού και του επαναστατικού ριζοσπαστισμού (γαλλική επανάσταση), 2) ο θαυμασμός των Ευρωπαίων για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, 3) ο αποτροπιασμός για τις βιαιότητες των Τούρκων σε βάρος άμαχων Ελλήνων, 4) η συγκίνηση για τις ελληνικές επιτυχίες.
- **Η προσφορά** : 1) οικονομική ενίσχυση (χρήματα, εφόδια), 2) ηθική ενίσχυση (εκδηλώσεις συμπαρατάσεως) 3) προσωπική συμμετοχή φιλελλήνων στον Αγώνα και στις προσπάθειες συγκρότησης κράτους (π.χ. Άγγλος λόρδος Μπάιρον). Δεν έλειψαν φαινόμενα τυχοδιωκτισμού (για χρήματα και αξιώματα).

Προς την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826-1830)

- **Ιουλιανή Συνθήκη του Λονδίνου** (6 Ιουλίου 1827 - Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) : ίδρυση **αυτόνομου ελληνικού κράτους**. Άρνηση σουλτάνου να την αποδεχτεί → ναυμαχία Ναβαρίνου (8 Οκτωβρίου 1827) : οι στόλοι Αγγλίας, Ρωσίας, Γαλλίας συνέτριψαν τον τουρκοαιγυπτιακό.
- **Συνθήκη της Αδριανούπολης** (14 Σεπτεμβρίου 1829) : αποδοχή από το σουλτάνο όλων των μέχρι τότε αποφάσεων των Δυνάμεων.
- **Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας** (3 Φεβρουαρίου 1830 - Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) : η πρώτη επίσημη διπλωματική πράξη που αναγνώρισε την Ελλάδα ως **κράτος**

κυρίαρχο και ανεξάρτητο (θα εκτεινόταν νότια της συνοριακής γραμμής που ορίζεται από τους ποταμούς Αχελώο – Σπερχειό).

Ο πρίγκιπας Λεοπόλδος του Σαξ Κόμπουργκ επιλέχτηκε ως ηγεμόνας της Ελλάδας, αλλά δεν αποδέχτηκε την εκλογή του.

Η επικράτεια του πρώτου ελληνικού κράτους (Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας, 1830)

Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΟΡΟΙ : Παλινόρθωση, ανατολικό ζήτημα, σχέδιο των τριών τμημάτων, πράξη προστασίας, ξενικά κόμματα, Ιουλιανή συνθήκη του Λονδίνου, συνθήκη της Αδριανούπολης, πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας.

Β. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ :

1. Ποιες προσπάθειες έκαναν οι επαναστατημένοι Έλληνες για να εξασφαλίσουν τη συμπαράσταση των Ευρωπαίων;
2. Γιατί η διεθνής συγκυρία ήταν δυσμενής για την ελληνική επανάσταση;
3. Ποια ήταν η στάση των Δυνάμεων κατά τα δύο πρώτα χρόνια της Επανάστασης;
4. Τι γνωρίζετε για τη μεταστροφή της αγγλικής και ρωσικής πολιτικής απέναντι στην Επανάσταση; Πώς ενισχύθηκε η επιρροή της Αγγλίας μεταξύ των Ελλήνων;
5. Τι γνωρίζετε για τη δημιουργία των «ξενικών» κομμάτων;
6. Τι ήταν ο φιλελληνισμός; Ποιοι παράγοντες τον γέννησαν και ποια ήταν η προσφορά του στον Αγώνα;
7. Ποιες ήταν οι διπλωματικές εξελίξεις στο ελληνικό ζήτημα από το 1826 ως την αναγνώριση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους από τις Δυνάμεις;

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με αυτά της στήλης Β :

A	B
α. αγγλικό κόμμα	1. Ι. Κωλέττης
β. γαλλικό κόμμα	2. Θ. Κολοκοτρώνης και Α. Μεταξάς
γ. ρωσικό κόμμα	3. Α. Μαυροκορδάτος

2. Στις παρακάτω προτάσεις να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος και να αιτιολογήσετε τις λανθασμένες :

- Α. Οι Έλληνες τόνιζαν τον κοινωνικοανατρεπτικό χαρακτήρα του αγώνα.
- Β. Το 1823 ο Τζορτζ Κάνιγκ αναγνώρισε την Ελλάδα ως αυτόνομο κράτος.
- Γ. Ο σουλτάνος αποδέχτηκε το σχέδιο των τριών τμημάτων.
- Δ. Η Ιουλιανή συνθήκη του Λονδίνου προέβλεπε την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.
- Ε. Με το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας η Ελλάδα θα εκτεινόταν νότια της συνοριακής γραμμής Αχελώου-Σπερχειού.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά :

- Α. Τα δύο πρώτα χρόνια της επανάστασης η στάση των Δυνάμεων ήταν
- Β. Ο υπουργός εξωτερικών της Αγγλίας αναγνώρισε την Ελλάδα ως
- Γ. Η Ρωσία το 1824 πρότεινε το σχέδιο των , που απορρίφθηκε από και από
- Δ. Έλληνες ηγέτες ζήτησαν από την να αναλάβει την προστασία τους υπογράφοντας την
- Ε. Οι φιλέλληνες πρόσφεραν ενίσχυση και

Λόρδος Μπάιρον

Τζορτζ Κάνιγκ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Κεφ. 2/ ΕΝΟΤΗΤΑ 10 : Ελληνική επανάσταση και Ευρώπη

- Οι στόχοι μας είναι:
- Να κατανοήσουμε την στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στην ελληνική επανάσταση αρχικά και πώς αυτή άλλαξε στη συνέχεια και γιατί
- Να γνωρίσουμε τους σημαντικούς φιλέλληνες της εποχής αλλά και το ίδιο το φαινόμενο του φιλελληνισμού
- Να παρακολουθήσουμε τις διπλωματικές προσπάθειες των Ελλήνων, ώστε να κερδίσουν την υποστήριξη των Μεγάλων Δυνάμεων
- Να διερευνήσουμε τα γεγονότα που οδήγησαν στην ναυμαχία του Ναβαρίνου και τα αποτελέσματά της

Ομάδα 1) α. Τι ζητούν οι επαναστατημένοι Έλληνες από τις ξένες δυνάμεις στην αρχή της επανάστασης και με ποιο επιχείρημα;

β. Που βρίσκει το ελληνικό κείμενο τις ξένες δυνάμεις και ποια στάση κράτησαν αυτές τα πρώτα χρόνια της επανάστασης.

Ομάδα 2) α. Για ποιους λόγους άλλαξε η στάση των ξένων δυνάμεων μετά τα πρώτα χρόνια της επανάστασης και ποιος ο ρόλος του Γ. Κάνινγκ σε αυτή την αλλαγή; β. Πώς οδηγηθήκαμε στην Ιουλιανή Συνθήκη του Λονδίνου το 1827 και με ποιο αποτέλεσμα;

Ομάδα 3) α. Ποιο γεγονός οδήγησε στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου και πώς καταλήξαμε στο Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (1830);

β. Περιγράψτε σύντομα τα σχόλια ενός Τούρκου ιστορικού και ενός Έλληνα αγωνιστή για τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου.

4) α. Τι ήταν ο Φιλελληνισμός, ποιοι οι δυο βασικοί λόγοι της ανάπτυξής του και με ποιους τρόπους βοήθησε τον αγώνα των Ελλήνων για ελευθερία; β. Αναφερθείτε σε κάποιους διάσημους Φιλέλληνες και τη δράση τους.

Ομάδα 5) Μέχρι που έφτανε το ελληνικό κράτος το 1830 και πώς φτάσαμε στα σημερινά σύνορα του ελληνικού κράτους (βλ. σ. 37, 56, 61, 67, 87, 97 κ 109 σχ. βιβλίου);

1830

1832

1864

1881

1913

1920

1923

1948